



INDHOLDFORTEGNELSE:

af hvid støj sceneproduktion

Til eleven	2
Til underviseren	3
Handlingen	5
1. Teateroplevelsen	6
Øvelse 1: Husk tilbage på forestillingen	
Øvelse 2: Fortæl om din teateroplevelse	
Øvelse 3: Hvad var den vigtigste oplevelse for dig?	
Øvelse 4: Præsentation af den vigtigste oplevelse	
2. Filosofiske spørgsmål	8
Øvelse 1: Find filosofiske spørgsmål	
Øvelse 2: Giv tid og ro til at filosofere og skrive dine tanker ned	
Øvelse 3: Lyt og fortæl	
Øvelse 4: Filosofér et spørgsmål frem	
Øvelse 5: Kan I finde et svar?	
Øvelse 6: Forbered en fremlæggelse	
Øvelse 7: Fortæl klassen om jeres spørgsmål	
3. Personkarakteristik	13
Øvelse 1: Hvordan er personerne i <i>BRANDEN</i> ?	
Øvelse 2: Opsamling	
4. Filosofi i praksis #1	15
Øvelse 1: Fanny'er, William'er & Laura'er	
Øvelse 2: Fanny, William og Laura mødes	
Øvelse 3: Laura har låst sig inde	
Øvelse 4: Tag en snak - Hvordam var det?	
Øvelse 5: Hvordan slutter <i>BRANDEN</i> ?	
Øvelse 6: Mulighed for en ny slutning?	
5. Filosofi i praksis #2	18
Øvelse 1: Alt, der betyder noget!	
Øvelse 2: Visualiser det der betyder noget	
Øvelse 3: En udstilling med alt der betyder noget	
Øvelse 4: Hvad betyder noget?	
6. Perspektivering	19
Ideer og henvisninger til videre arbejde	20
Afslutning	21

BILAG bagest i kompendiet: Edderkoppediagram

BILAG bagest i kompendiet: Scenerne 3 og 19 fra *BRANDEN* (bruges i afsnit 2 "Filosofiske spørgsmål")

Til eleven

Måske sidder du, efter du har set forestillingen *BRANDEN*, og er mere forvirret omkring livet, verden og dig selv. Det er ikke så underligt, hvis det er tilfældet.

Laura, William, Fanny og de andre personer i forestillingen stiller nemlig mange spørgsmål. Det er som om, forestillingen er én lang række af spørgsmål, som vi ikke rigtig får svar på.

Laura tænker meget over tingene og har derfor også rigtig mange spørgsmål, hun gerne vil have svar på. Det er tit sådan, at jo mere man tænker, jo flere spørgsmål dukker der op.

Laura ved også mange ting. For eksempel ved hun, at når solen løber tør for brint, så suger den jorden til sig, og jorden brænder op.

Det er også tit sådan, at jo mere man ved, jo mere ved man, hvad man ikke ved, og jo mere får man lyst til at vide. Tænk lidt over det....

Det er lidt kringlet, så lad os tage et eksempel.

Sigurd har lært af sin mor, at solen giver liv til planter, dyr og mennesker på jorden. Så fortæller Sigurds lærer, at solen er en stjerne og den centrale stjerne i vores solsystem. Pludselig slår Sigurds hjerne knuder. Den nye viden, Sigurd pludselig har fået, gør, at han må stille nye spørgsmål, for hvad er en stjerne egentlig og hvad er "vores solsystem"? Han må opnå mere viden for at forstå det, og når han får svar på de nye spørgsmål, han stiller, må han sikkert stille nye spørgsmål igen, og sådan forsætter det.

Det kan godt være forvirrende. Men den slags forvirring er slet ikke en dårlig ting. Det er blot et tegn på, at du får mere viden og tænker mere over nogle ting, lige som en filosof gør. I dette hæfte vil du få viden omkring filosoffer, filosofiske spørgsmål og lære at tænke som en filosof – hvem ved, måske tænker du allerede som en filosof? Vi kan ikke love, at du bliver mindre forvirret, når du har lavet øvelserne i dette hæfte, men det er nok et godt tegn.

Til underviseren

Med afsæt i forestillingen *BRANDEN* og hovedtematikken: *Findes der en mening med livet*, følger her forslag til opgaver og øvelser som henvender sig til individuelt arbejde, gruppearbejde og til fællesarbejde på klassen/i gruppen.

Formålet med undervisningsmaterialet er at udvikle den unges evne til at:

Reflektere og filosofere

Reflektere og filosofere med afsæt i *BRANDEN*, eget liv og egne forståelser. Undervisningsmaterialet ønsker at anerkende og give plads til den unges egen måde at tænke på, samt at udvikle den unges evne til at indleve sig i andre personers måde at tænke på.

Dansk

Styrke analytiske evner igennem skriftlige og mundtlige øvelser. At styrke den unge i at danne sin egen holdning, samt at udtrykke, argumentere for den og stå ved den. Det er kun godt, hvis holdninger er forskellige.

Generelt

Undervisningsmaterialet har til hensigt at fremstå enkelt og let tilgængeligt for unge og voksne. Derfor har vi gjort læsemængden begrænset i selve materialet, men henviser til links og inspirationstekster til sidst i hæftet, som et undervisningsforløb med fordel kan udbygges med, afhængig af hvor meget tid klassen har til rådighed.

Som det fremgår af indholdsfortegnelsen, er der overordnet seks temaer. Temaet "Filosofiske spørgsmål" danner grundlag for mange af de efterfølgende øvelser, hvorfor det er en klar fordel, at have beskæftiget sig med disse, for at opnå et størst muligt udbytte.

Opgaver og øvelser er ligeledes bygget op, så den voksne kan vælge at arbejde med *BRANDEN* fra bare en enkelt lektion og op til en hel emneuge.

Praktisk

Til hver øvelse hører der en faktaboks, hvor en ca. tidsramme for øvelserne samt hvilket materiale, der skal benyttes er angivet.

Eksempelvis:

Tid: 10 min.

Materiale:

Post-its

Papir og

Skriveredskaber.

Desuden er der i begyndelsen af hver øvelse markeret om øvelsen er for én, to, tre eller for hele klassen.

- Øvelse for en person
- • Øvelse for to personer
- • • Øvelse for tre personer
- Øvelse for hele klassen/gruppen
- ① Information til den voksne/underviser

Vær opmærksom på:

- at øvelserne handler om at analysere, genkalde og danne sig oplevelser, følelser og holdninger ud fra *BRANDEN*. Det er derfor vigtigt at inddrage materialet kort efter klassen har set forestillingen.

- at *BRANDEN* er en forestilling, der godt kan påvirke de unge følelsesmæssigt, derfor er det vigtigt at være opmærksom på den enkelte unge og om der er brug for mere tid, til at tale, diskutere, reflektere mm. end der er afsat tid til her i hæftet. I *BRANDEN* oplever vi en hel efterskoleårgang - også personer, der har været udsat for dødsfald i familien, forældresvigt og til sidst en brand. Dette materiale er derfor kun til underviseren, som kan udvælge de øvelser, som synes mest hensigtsmæssige for den enkelte klasse/gruppe. Fordi det kan være et sårbart område, må vigtigheden af at støtte op om elevernes synspunkter med en anerkende tilgang, med udgangspunktet, at intet svar er rigtigt eller forkert understreges.

RIGTIG GOD FORNØJELSE!

Kirsten Østergaard Pallesen & Ditte Felding
hvid støj sceneproduktion

Handlingen

Laura skal starte på efterskole. Det skal William, Kasper, Bilal, Fanny, Beate og mange andre også. Spørgsmål, spænding og forventninger til det nye år gennemsyrrer luften omkring skolen. Hvordan mon det bliver? Hvordan er de andre elever? Hvem er min værelseskammerat? Én af eleverne stiller dog andre spørgsmål. Det er Laura. Hun tænker anderledes og spørger til alt muligt, som er meget svært at svare på.

Hvorfor skal vi leve for bare at dø? Hvorfor skal vi uddanne os? Hvad er meningen med livet?

Laura har følelsen af, at der ikke er noget, der betyder noget, og alt kan være lige meget. Hun låser sig inde på sit værelse med alle sine spørgsmål og tvivl og nægter at komme ud.

Lauras handling giver anledning til, at de andre elever også begynder at tage stilling til de store spørgsmål. Det udvikler sig til en stor diskussion omkring, hvorvidt Laura har ret i hendes påstand. For er der en mening med livet? Og hvis der er, hvad er den så? De beslutter sig for at overbevise Laura om, at livet har en mening i håbet om, at hun vil komme ud. Men det griber om sig og viser sig at få konsekvenser, ingen havde forestillet sig.

1. Teateroplevelsen

Som publikum husker vi vidt forskellige ting fra en forestilling. Det, der eksempelvis var det vigtigste for Niels, kan Rosa måske slet ikke huske. Ved at lave øvelserne i dette afsnit kan vi blive klogere på forestillingen og vores egen og andres oplevelse af den. Det er vigtigt at huske, at ingen oplevelser er bedre eller mere rigtige end andre.

❶ *Øvelserne under ”Teateroplevelsen” varer ca. 45 minutter.*

!! Øvelserne er hentet fra Scenets brochure ”Teateroplevelser” - dog forkortet, omformuleret og ikke alle øvelser er med.

Teateroplevelser er udviklet af postdoc. Ph.d Louise Ejegod Hansen, Aarhus Universitet. Trine Eibye, souschef/dramapædagog, Randers Egnsteater, og Pernille Welent Sørensen, konsulent, Teatercentrum, samt studentermedhjælp Marie Gorm Konradsen. !!

Øvelse 1: Husk tilbage på forestillingen

Tid: 8 min.

- Sid med lukkede øjne på en stol og træk vejret dybt 5 gange, imens du mærker dine fødder på jorden. Tænk tilbage på forestillingen, og giv dig god tid. Start med at tænke på begyndelsen, hvor du tager en taburet og en sang og kommer ind i rummet og sætter dig ned. Forestil dig, hvad der sker så langt frem, du kan huske. Genkald dig alle de detaljer, du kan komme i tanke om.
Hvad skete der?
Hvad gjorde du og hvad gjorde de andre?
Hvad følte du?
Hvad tænkte du?

Øvelse 2: Fortæl om din teateroplevelse

Tid: 10 min.

- • Sæt jer sammen to og to så I skiftevis er interviewer og fortæller.

Materialer:
Papir og
skriveredskaber

Til fortælleren: Du skal nu berette om din oplevelse af *BRANDEN* i 5 minutter.

Fortæl om det, du kan huske, og hvad der gjorde mest indtryk på dig.

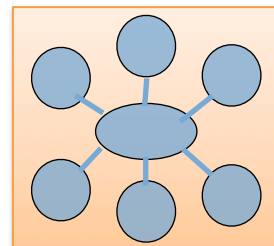
Til intervieweren: Vent med at stille spørgsmål og lyt kun til at starte med. Hav en blok eller et stykke papir parat, så du kan notere, hvis du kommer i tanke om spørgsmål, du gerne vil stille. Når fortælleren er færdig, kan du stille spørgsmål, som hjælper ham/hende til at uddybe oplevelsen. Tag udgangspunkt i fortællerens oplevelse ved for eksempel at spørge:

”Du sagde, du blev bange, hvordan kunne du mærke det?”

Bagefter bytter I roller og gentager øvelsen.

Øvelse 3: Hvad var den vigtigste oplevelse for dig?

- Tegn et edderkoppediagram på et stykke papir, som vist til højre. Udvælg nu, hvad du synes, var den vigtigste oplevelse ved *BRANDEN*, og skriv det i midten af diagrammet.



I de små bobler omkring uddyber du, hvorfor det var den vigtigste oplevelse. Du kan for eksempel skrive, hvad du tænkte og følte, noget om lyset, musikken, handlingen, skuespillerne, scenografien, eller om publikums rolle. Måske kan du komme på helt andre elementer, som var vigtige for din oplevelse.

① *Kan bruges til hjemmeopgave*

Øvelse 4: Præsentation af den vigtigste oplevelse

Tid: 12 min.

- • • • Gå sammen i grupper på fire og fortæl på skift i to minutter om jeres vigtigste oplevelse ud fra edderkoppediagrammet. Husk at det er forskelligt, hvad man synes, er det vigtigste. Lyt til hinanden.

2. Filosofiske spørgsmål

① Dette tema/afsnit har mange øvelser og kan anvendes fra en til flere lektioner. Vejledning følger sidst i afsnittet.

Laura undrer sig over, hvorfor livet er, som det er. Hun stiller mange spørgsmål om sig selv og om den verden, hun er en del af. Hun spørger for eksempel: *Hvorfor skal man uddanne sig, når man alligevel skal dø?* Man kan med andre ord sige, at Laura filosoferer meget.

Her kan du læse en tekst, som fortæller om filosofi.

Filosofi betyder kærlighed til viden

Hvad er kærlighed? Hvad er lykke? Hvordan kan universet være uendeligt? Har jeg min egen fri vilje? Hvad er rigtigt og forkert? Hvad er den bedste måde at leve på? Hvad er rigdom? Hvorfor var det lige mig, der kom til verden? Hvad skal jeg med mit liv? HVAD ER MENINGEN MED LIVET?

Har du nogensinde stillet sådanne spørgsmål og virkelig tænkt over hvad svaret kunne være? Hvis du har det, så har du filosoferet.

Hvad er en filosof?

En filosof er en person, som tænker meget, stiller mange spørgsmål og prøver at finde svar på dem. Man kan sige, at en filosof er meget vis og videbegærlig, som betyder, at man gerne vil vide mere og finde en sandhed om nogle bestemte ting. Filosofer elsker viden og elsker at få mere af den, derfor giver det også god mening at ordet *filosofi* betyder "kærlighed til viden".

Fordi filosofer elsker viden, har de tilsammen næsten beskæftiget sig med alt. Kærlighed, egoisme, samfundet, magt, naturen, virkeligheden, sandhed og meget, meget mere. Det ene spørgsmål fører til det andet.

Hvordan finder filosofer et svar?

Det kan godt være svært at forestille sig, hvordan filosofer finder frem til svar på så svære spørgsmål. Det er heller ikke let, og det er også grunden til, at der ikke altid er enighed om, hvilke svar der er de mest rigtige. Filosofer bruger to metoder for at nå frem til deres svar – *fornuft og argumentation*. (fortsættes)

Fornuften er noget, vi bruger mange gange hver dag, når vi skal finde ud af, om noget er rigtigt eller forkert.

Vi kan tage et eksempel fra hverdagen. Forestil dig, at du kommer hjem og trykker på kontakten for at tænde lyset i gangen, men der kommer ikke noget lys. I den situation tænker du nok ikke, at solen har været nede og stjæle lidt lys, fordi den var ved at løbe tør. Du overvejer situationen lidt, og når så frem til en fornuftig forklaring, såsom at strømmen er gået, eller at pæren er sprunget. Det er fornuften, der sætter ind og guider os på rette vej.

Argumenter er også noget, filosoffer bruger, når de skal forklare, hvorfor deres svar er rigtige. Ligeledes bruger vi alle sammen argumenter hver dag, når vi diskuterer eller skal forklare noget.

Her kan vi også tage et eksempel. Forestil dig nu, at du gerne vil overnatte henne ved en ven en aften. Men din far siger, at du skal blive hjemme. Du argumenterer nu for din ret, ved at sige, at det er vigtigt at komme derhen, fordi I skal øve til en gymnastikopvisning. Så siger din far, at han synes, du trænger til at slappe lidt af. Du siger, du synes, det er et dårligt argument, for hvordan kan han vide det? Du argumenterer desuden med, at det er godt, at du kommer ud og bevæger dig efter en hel dag i skolen, hvor du har siddet ned.

Ja diskussionen kunne fortsætte med argumenter fra det ene og det andet synspunkt. Tænk lidt over, hvornår du sidst har argumenteret for noget.

Filosofi kræver tålmodighed, åbenhed og ærlighed

For at finde frem til et svar, der er så tæt på sandheden som muligt, kræves der, udover fornuft og argumenter: *tålmodighed, åbenhed og ærlighed*.

Et eksempel kunne være, hvis Peter først mener, at jorden er flad og har argumenteret for det, og Maja derefter siger, at jorden er rund og argumenterer for dette. Peter kan godt se, at hendes argumenter er bedre end hans egne, men vil ikke give hende ret. I dette tilfælde er Peter hverken tålmodig, åben eller ærlig og når derfor ikke frem til et mere sandt svar. Som filosof skal man være klar til at ændre holdning, hvis man kan se, at et andet argument er bedre end ens eget. Det er altså ikke vigtigt, hvem der har ret, men hvad der er mest sandt. Det kan også være godt at huske på, hvis man har en diskussion eller et skænderi med en ven for eksempel.

Ligesom man kan træne sin krop, kan man også træne sin hjerne og evnen til at tænke, og det gør filosoffer meget i deres arbejde. Hvis du først bliver nysgerrig på verden og stiller dig selv mange spørgsmål, finder du nok ud af, at verden pludselig bliver meget større. Man kan godt blive lidt rundtosset, men det gør ikke så meget, for det gør også én meget klogere på livet, på én selv og på verden, også selvom man ikke altid finder et svar. Prøv engang.

Øvelse 1: Find filosofiske spørgsmål

Bagerst i dette hæfte er to scener fra forestillingen
BRANDEN: scene 3 og scene 19.

Tid: 6 min.

Materialer:
Udprintede teskt.
Evt. tavle og kridt

- • Sæt jer sammen to og to og find alle de filosofiske spørgsmål, som I kan i de to scener.
Bagefter nævner I de filosofiske spørgsmål, som I har fundet på klassen.

① *Hvis der er tid, kan underviseren eller eleverne skrive spørgsmålene op på tavlen, så klassen får et overblik, som også kan være gavnligt og inspirerende til de følgende opgaver. Opgaven kan også bruges som hjemmeopgave.*

Øvelse 2: Giv tid og ro til at filosofere og skrive dine tanker ned

Tid: 12 min.

Materialer:
Papir og
skriveredskaber

- Brug lidt tid på at tænke over, om du nogensinde får det som Laura - en følelse af, at der ikke er noget, der betyder noget. Måske tænker du tit ligesom Laura? Måske har du aldrig tænkt som Laura? Måske har du svært ved, at forstå hvad filosofiske spørgsmål er, eller måske noget helt fjerde? Alle dele er interessante.

Brug derefter 10 minutter på en skriveøvelse, hvor du skriver dine overvejelser ned. Du kan for eksempel starte din tekst med: Jeg synes, der er meget mening i mit liv fordi.... Eller: Jeg får tit den samme følelse som Laura, den kommer især når... Eller noget helt tredje. Mærk efter hvordan du allerhelst vil starte din tekst. Du skal ikke vise din tekst til nogen, så det handler ikke om, hvor god din tekst er, men bare om at skrive alt det, du tænker og få så meget ned på papiret som muligt.

① *Øvelsen kan bruges som hjemmearbejde.*

Øvelse 3: Lyt og fortæl

Tid: 6 minutter

- • • Sæt jer sammen tre og tre. Fortæl på skift i gruppen om jeres tanker og overvejelse om filosofiske spørgsmål ud fra den tekst I har skrevet i øvelse 2. Hver person må tale i max. to min. De andre i gruppen må kun lytte til den, der taler, uden at sige noget. Husk det kan være svært at fortælle om filosofiske spørgsmål, så lyt godt efter og se på den, der fortæller.

Øvelse 4: Filosofér jer frem til et spørgsmål

- • • Bliv sammen i gruppen. Find i fællesskab frem til et nyt filosofisk spørgsmål og skriv det ned på et papir. Måske finder I på mange spørgsmål, men vælg det I synes er mest spændende.

Tid: ca. 6 min.

Materialer:
Papir og
skriveredskaber

Øvelse 5: Kan I finde et svar?

- • • Bliv sammen i gruppen og diskutér nu om I kan finde et svar på spørgsmålet. Notér på et stykke papir imens I diskuterer, så I kan huske, hvad I har talt om.

Tid: 6 min.

Materiale:
Papir og
skriveredskaber

Filosoffer bruger lang tid på at finde et svar på et spørgsmål, nogen gange et helt liv. Det vigtigste i denne lille øvelse er derfor ikke at finde et svar, men at diskutere ved at bruge *argumentationer*, *fornuft* og at være *tålmodig*, *åben* og *ærlig* ligesom filosoffer.

Øvelse 6: Forbered en fremlæggelse

- • • I skal nu i grupperne forberede en fremlæggelse om jeres filosofiske spørgsmål og jeres søgen efter svar. Brug spørgsmålene her til hjælp og aftal hvem i gruppen, der skal sige hvad, så alle kommer til at fremlægge. Tal også om hvordan I skal fremlægge. Skal I for eksempel tegne eller skrive noget ned, for bedre at kunne huske det I skal sige, eller fordi forklaringen er nemmere når der følger en illustration/tegning med?

Tid: ca. 15 min.

Materiale:
Evt. Papir og
skriveredskaber

Hjælpespørgsmål til fremlæggelsen:

1. Hvad er jeres spørgsmål?
2. Hvordan kom I på spørgsmålet og hvorfor valgte I lige netop det?
3. Har I fundet et svar?
4. Hvis I har, hvordan er I så nået frem til det?
5. Hvis I ikke har fundet et svar, hvorfor?
6. Var det svært/let at lave øvelsen? Hvorfor?

I kan også spørge klassen om følgende spørgsmål til sidst i jeres fremlæggelse:

7. Hvad synes I om spørgsmålet?
8. Har I nogensinde selv tænkt på det spørgsmål?

9. Hvis I har et svar kan I spørge klassen: Hvad synes I om vores svar og vores argumentation?
10. Har I et bud/andet bud på et svar på spørgsmålet?

Øvelse 7: Fortæl klassen om jeres spørgsmål

- I skal nu på skift i grupperne fremlægge om jeres filosofiske spørgsmål og jeres søgen efter svar for klassen.

Tid:

6 min. pr. gruppe.

Materiale:

Evt. Papir og skriveredskaber og brug af tavle.

- ① *Praktisk om øvelserne i emnet "Filosofiske spørgsmål"*

Opgaverne kan gøres på en, to eller flere lektioner.

En lektion

Hjemmeopgave: Læs "Filosofi betyder kærlighed til viden." og lav øvelse 1 og 2.

Undervisningen i klassen øvelse 3-6

Øvelse 7: Grupperne fremlægger for en anden gruppe.

To lektioner

Hjemmearbejde: Læs teksten "Filosofi betyder kærlighed til viden."

Lektion 1: øvelse 1, 2, 3, 4 og 5.

Lektion 2: Øvelse 5 og 6.

Flere lektioner end to

Øvelse 1-5: Her kan I bruge lidt længere tid til hver øvelse, hvis der er behov.

Øvelse 6: Grupperne får tid til research og perspektivere til det de har fundet ud af.

Øvelse 7: Grupperne fremlægger for klassen og bruger som minimum en lektion, hvor der bliver plads til mere diskussion på klassen.

3. Personkarakteristik

① Øvelserne herunder tager ca. 25 min. i alt.

I skal nu arbejde med personerne i forestillingen *BRANDEN*. Som I nok allerede har opdaget, har de meget forskellige syn på livet. Formålet med de følgende øvelser er, bedre at forstå de enkelte personer og deres holdninger.

Øvelse 1: Hvordan er personerne i *BRANDEN*?

Tid: 15 min.

Materiale:

3 plancher, tape/
tegnstifter post-its i
tre forskellige farver
og skriveredskaber

• • • Gå sammen tre og tre i grupper og lav en personkarakteristik af Laura, Fanny og William med udgangspunkt i spørgsmålene nedenfor. I skriver svarerne på Post-its i forskellige farver, så der er en farve for hver person. For eksempel: Laura – Grøn, Fanny – Pink og William – Gul.

① *I klassen hænger den voksne imens tre plancher op - én for Fanny, én for William og én for Laura. Når grupperne er færdige sættes de forskellige post-its op på den planche, der hører til. Alle de grønne sættes således op på den planche der står Laura på.*

① *Hvis klassen har ekstra tid, kan der laves flere personkarakter-skildringer af de mange personer der optræder i BRANDEN. Efter Tag evt. en løs snak efter opgave 2. om personerne ud fra de ting de vælger at brande. Hvad siger det, som personen.*

Hjælpespørgsmål til personkarakteristik

- Hvad siger personens tanker om personen selv?
- Hvilke holdninger har personen til livet og til den situationen der opstår på skolen?
- Hvad siger personens følelser? Kan I sætte konkrete ord på som eksempelvis angst, glæde, misundelse, kærlighed, hadefuldt mm.?
- Er der tale om kontrastpersoner i forestillingen. Altså personer, som står i modsætning til hinanden? (eksempelvis glad/ked, spontan/hæmmet osv.) Hvis der er, så sæt ord på, hvordan personerne er forskellige fra hinanden.

- Er der tale om flade eller runde personer? I nogle tekster kan man skelne mellem flade og runde personer. Flade personer er sparsomt beskrevet og kan fungere som repræsentant for en hel gruppe eller for en bestemt holdning til tilværelsen. Det er ofte én egenskab eller holdning af personen, der bliver fremhævet. Er der tale om en rund person, er denne beskrevet mere detaljeret. Hvordan er personerne i *BRANDEN*? Er der nogle, der er mere flade eller runde end andre? Hvis ja, hvordan kommer det til udtryk?
- Hvad har teatret bag forestillingen - hvid støj - gjort for at fremstille karaktererne på den måde?
Har de taget nogle særlige virkemidler som lys, tøj, lyd, særligt ordvalg og måder at tale på i brug?

Tid: ca. 10 minutter

Øvelse 2: Opsamling - Hvordan er personerne?

- Tag en snak fælles på klassen ud fra jeres plancher. Hvad står der? Snak om, hvad I synes om personernes holdning til livet. Er I enige med nogen af personerne? Husk, at der ikke er et rigtigt og forkert svar, og lyt til hinanden.

4. Filosofi i praksis #1

① Øvelserne her varer lidt mere end én lektion, og kan sagtens sprede sig over to lektioner. Hvis du ønsker at bruge én lektion kan du eksempelvis undlade øvelse 5 og 6.

Del klassen op i tre grupper, så en gruppe repræsenterer hver af de tre karakterer: Fanny, William og Laura

Øvelse 1: Fanny'er, William'er og Laura'er

Tid: ca. 7 minutter

○ Der er nu en hel gruppe med en masse "Fanny'er", "William'er" og "Laura'er". Hver gruppe taler først om personens karaktertræk. Herefter forsøger grupperne at leve sig ind i personens tankegang, som om det var deres egen ved at tale sammen om spørgsmålet: Er der en mening med livet? Svar ud fra jeres persons tanker og ikke jeres egne.

Øvelse 2: Fanny, William og Laura mødes

Tid: ca. 8 minutter

○ Herefter vælger hver gruppe en repræsentant, så der er én Fanny, én William og én Laura der sætter sig i midten af klassen. De tre personer skal nu diskutere spørgsmålet: Er der en mening med livet? Resten af klassen lytter. Husk hvad I har lært af filosofien. Brug fornuft og argumentation. I kan gentage øvelsen ved at tage en ny Fanny, William og Laura ind og de andre i klassen kan stille andre spørgsmål som: "Hvorfor skal vi uddanne os?"

① *Du kan vælge at lade klassen skifte karakterer så Fannygruppen bliver til Williamgruppen, Williamgruppen til Lauragruppen osv. Opgaven for eleverne er nu, at indleve sig i en anden persons tankegang og forsvare og argumentere for denne. Hvis I vil gentage runden, kan I stille flere spørgsmål evt. ved at bruge elevernes egne spørgsmål fra øvelserne under "Filosofiske spørgsmål", hvis I har lavet øvelserne her. Desuden er der mulighed for at differentiere undervisningen. Den svære model er at skifte grupperne direkte uden forberedelse og lade overraskelsesmomentet være motivation. Altså at en der ikke har været i Lauragruppen, pludselig skal ind og være Laura. Den lettere model er, at grupperne får tid til at forberede sig på deres nye karakter igen og finde på argumenter på spørgsmålet sammen.*

Øvelse 3: Laura har låst sig inde

Tid: ca. 12 minutter

- Vælg igen én fra hver gruppe, til at være Laura, William og en Fanny.

Forestil jer at Laura har låst sig inde. William og Fanny skal nu på skift forsøge at få Laura ud ved at tale med hende. Hold et forhæng eller lignende op, så Laura sidder på den ene side og William og derefter Fanny sidder på den anden.

De to der er Fanny og William, må nu hver især overveje, hvad de skal gøre, ud fra den karakter de er. De skal tænke over, hvad Laura har brug for? Hvad har Laura brug for at høre?

Den person, der er Laura, må leve sig ind i hvordan, Laura tænker og har det.

- ① *Gruppen der hører til Fanny og William kan evt. hjælpe med råd inden. Gruppen kan også hjælpe undervejs, ved at den der har brug for hjælp, for eksempel William, laver en "time out" og henvender sig til gruppen for at få et råd. Hver af de tre personer har én time out.*

Øvelse 4: Tag en snak – Hvordan var det?

Tid: 8 minutter

- Tænk tilbage på øvelse 3 og tag en snak på klassen.
Hvad skete der?
Kom Laura ud? Hvorfor/hvorfor ikke?
Hvordan var det at være William, Laura og Fanny?
Hvordan var det at sætte sig ind i en anden persons tanker?
Hvordan var det, at skulle argumentere for en andens holdninger?
Hvad gjorde det let/svært?
Var du enig med den person, du skulle leve dig ind i?

Øvelse 5: Hvordan slutter **BRANDEN**?

Tid: 5 minutter

- ● Sæt jer sammen to og to, og tænk tilbage på **BRANDEN**. Tag en snak om hvordan I synes, **BRANDEN** slutter. Hvad oplevede I? Hvad skete der? I behøves ikke være enige.

Øvelse 6: Mulighed for en anden slutning?

Tid: 10 minutter

- I skal nu på skift i klassen fortælle om jeres forståelser af **BRANDEN**s slutning. Underviseren skriver op på tavlen. Er der nogle afslutninger, der bliver nævnt flere gange? Husk at give

argumenter, når du fortæller om din forståelse af afslutningen. Når I er færdig med at fortælle og lytte til hinanden kan I tale om:

Hvorfor er der ikke en entydig afslutning?

Hvordan er det at være tilskuer til en forestilling med en afslutning, der ikke er entydig?

① *Ofte forstår og oplever tilskuerne afslutningen på forskellige måder.*

- *En forståelse kunne være at ingen af personerne dør, men alle tingene på skolen brænder op.*
- *En anden slutning er, at Fanny dør og William får Laura ud af værelset og de finder kærligheden.*
- *Endnu en forståelse kan være at William og Laura dør og mødes i et hvidt lys og finder kærligheden der. Der er naturligvis mulighed for mange flere slutninger.*

Hvis klassen ikke nævner forskellige slutninger kan du evt. nævne nogle af disse, for at åbne op for en anden fortolkning. Desuden opfordrer det også eleverne til at argumentere for deres holdning.

5. Filosofi i praksis #2

① *Øvelserne egner sig bedst til to lektioner, men kan gøres på én lektion, ved at lade øvelse 1 og 2 være hjemmearbejde.*

I sidste øvelse har du tænkt meget over, hvad andre tænker. Nu skal du undersøge, hvordan du selv tænker, og hvad, du selv synes, er vigtigt.

Øvelse 1: Alt, der betyder noget!

Tid: ca. 5 minutter

- Fanny og William finder de ting frem, som betyder mest for dem for at opmuntre Laura og overbevise hende om, at livet har mening.

Hvad betyder mest for dig? Tænk over hvad der giver mening i dit liv. Hvad betyder virkeligt noget for dig. Giv dig god tid. Vælg derefter det som betyder mest for dig.

① *Øvelsen kan laves som hjemmeopgave.*

Øvelse 2: Visualiser det der betyder noget

Tid: ca. 20 minutter

Tegn en tegning, eller tag et billede af det, og print det ud. Skriv en lille tekst på max. fem linjer, som fortæller, hvad billedet viser, hvad det betyder for dig og hvorfor det har den betydning.

Materialer: Papir, skriveredskaber, tusser, kamera, printer.

① *Øvelsen kan laves som hjemmearbejde. Desuden kan øvelsen variere i tid, alt efter om klassen tager billeder og printer ud, eller om de selv skal tegne. Hvis tiden er meget begrænset, kan eleverne skrive det, der betyder mest for dem ned på papir.*

Øvelse 3: En udstilling med alt der betyder noget

Tid: ca. 15 minutter

- Hele klasse skal nu lave en udstilling, med alt det der betyder noget. Hæng billederne op med teksten neden under billedet.

Materialer: Tape el. tagnstifter.

Gå derefter rundt i klassen og kig på hinandens billeder og læs teksten under.

Øvelse 4: Hvad betyder noget?

Tid: ca. 10 minutter

Materialer: Evt. brug af tavle

- Den voksne/læreren danner nu rammer for en fælles opsamling og analyse af udstillingen. Formålet er at få sat ord på udstillingen og perspektivere den i en større sammenhæng.

Klassen kan tale om:

- Hvad viser billederne, i klassen?
- Hvad er det, der betyder noget for klassen?
- Er der nogle ting, der gentager sig?
- Hvorfor tror I, det netop er de ting, I har valgt?
- Hvad fortæller det om klassen, om tiden vi lever i, om....?

6. Perspektiveringer

- ① *Denne øvelse kan stå helt for sig selv, uden at klassen har lavet andre øvelser. Det kan dog anbefales at lave øvelserne under "Teateroplevelser" inden, da eleverne så har "genoplevet" BRANDEN og har den frisk i hukommelse. Perspektiveringsøvelsen kan med fordel strække sig over længere tid.*

Øvelse 1: Vi kan perspektivere **BRANDEN** til....

Tid: 5 minutter

Materialer: Papir og skriveredskab

- Brug 5 minutter til at tænke på om **BRANDEN** minder dig om noget andet, du har læst/hørt/set? Hvorfor kom du til at tænke på det? Skriv ned på et stykke papir, når du kommer i tanke om noget.

- Underviseren tegner et edderkoppediagram og skriver **BRANDEN** i den midterste cirkel. Herefter kan eleverne byde ind med perspektiveringer til **BRANDEN** som skrives i de mindre cirkler omkring.

Tid: ca. 15 minutter

Materialer: Papir og skriveredskab, tavle og kridt.

Igen er det vigtigt at argumentere, lytte til hinanden og huske, at der ikke er et forkert svar. Hvis eleven ikke argumenterer, kan I spørge: Hvorfor synes du **BRANDEN** minder om...? Det kan tit åbne op for en spændende snak. Er det personerne? Temaet? Dilemmaet? Osv.

- ① *Hvis eleverne ikke har så mange perspektiveringer, kan du evt. hjælpe ved at perspektivere til de links og henvisninger, der står i næste afsnit: "Ideer og henvisninger til videre arbejde".*

Ideer og henvisninger til videre arbejde

Dansk

- "Intet" af Janne Teller, Gyldendal, 2011
- "Alt" af Johannes Fibiger, Alinea, 2011
- "Begejstring og brutalitet" af Anne Middelboe Christensen, Information, 2012 (*om at skrive anmeldelser*)

Til videre arbejde med filosofi:

- "Hvad tænker du om livet ?", "Hvad tænker du om frihed ?", "Hvad tænker du om rigtigt og forkert ?" & "Hvad tænker du om følelser?" alle af Oscar Brenifier, Forlaget Mindspace 2010, 2014, 2010 & 2011
- "Tænk selv" af Peter Ekberg, ABC Forlag, 2010
 - <http://www.forlagetx.dk/assets/filosofi-i-skolen.pdf>

Til videre arbejde med teateroplevelser

Øvelserne i hæftet er inspireret af Louise Ejgods "Teateroplevelser".
Se alle øvelser her: http://www.teatercentrum.dk/files/TC-filer/brochure_teateroplevelser_for_boern.pdf

Andre temaer og øvelser

Tema: *Hikikomori* - selv-indelukning eller selv-fængsling

BRANDEN er bl.a. skabt med inspiration fra: det japanske ungdomsfænomen *Hikikomori*, der betyder selv-indelukning eller selv-fængsling. Teksten er god at læse, hvis underviseren ønsker at perspektivere *BRANDEN* til samfundstendenser på verdensplan.

Læs artikel her: <http://www.kristeligt-dagblad.dk/artikel/255372:Udland--Unge-japanere-lever-i-aarevis-bag-lukkede-doere>

Anmeldelse: Skriv din egen anmeldelse af *BRANDEN*

En god måde at afslutte øvelserne på i hæftet er at skrive en anmeldelse af *BRANDEN*. Så får eleverne mulighed for at samle al den viden, de har opnået igennem øvelserne, og får deres holdning om *BRANDEN* konkretiseret - sort på hvidt.

Teateranmelder Anne Middelbo har skrevet bogen "Brutalitet og begejstring" som kan danne den teoretiske baggrund og være til inspiration for lærere og elever.

Afslutning

Tak til unge og voksne der har set *BRANDEN*. Vi håber I har fået gavn af øvelserne i hæftet og har fået stillet en masse spørgsmål, måske fået svar på nogle af dem og er blevet mere nysgerrige på livet og på hinanden.

Hvis I har spørgsmål/kommentarer til undervisningsmaterialet er I meget velkommen til at kontakte teatret **hvid støj sceneproduktion** på info@hvid-stoj.dk

I finder os desuden på www.hvid-stoj.dk og på facebook, hvor I er meget velkommen til at 'like' os under navnet: "hvid støj sceneproduktion".

I er også mere end velkomne til at skrive til os - på Facebookvæg eller i mail - hvad I synes og tænker om *BRANDEN*, eller hvis du har en kommentar, eller måske et svar på et af de mange spørgsmål. Hvem ved?

hvid støj sceneproduktion
frederiks allé 20B
8000 aarhus C
tlf.: 6171 9017
mail: info@hvid-stoj.dk
web: www.hvid-stoj.dk

BRANDEN - scene 3. OKAY SÅ

® hvid støj sceneproduktion / Simone Isabel Nørgaard / Charlotte Ladefoged

(Aften. Laura sidder udenfor skolen. William kommer derud. Får øje på hende og kommer derhen. De er lige generte til at begynde med.)

WILLIAM

Noget galt?

(Hun ryster på hovedet. Der går lidt tid. Han finder en cigaret frem på en måde, han håber, ser smart ud.)

LAURA

Det mener du ikke? Ryger du? Er verden ikke slem nok i forvejen? Er livet ikke kort nok? Du vil gerne lige have lidt kræft, så det kan gå endnu hurtigere. Det skærer ti år af dit liv dét der, er du klar over dét? Så lærer du måske aldrig dine børnebørn at kende. Fortjener de ikke at få en bedstefar? Og i mellemtiden så ødelægger røgen dine omgivelser og dine indre organer. Tillykke med det. Du har truffet alle tiders fede beslutning.

(Pause.)

WILLIAM

(Finder på det.) Nej, øhm, det' fordi jeg havde faktisk ikke tænkt mig at tænde den. Jeg tænder den ikke... Øhm... Jeg tænder ikke den cigaret. Jeg har den lige her i mundvigen, men jeg giver den aldrig liv. På den måde bliver døden håndgribelig, ik? Jeg styrer døden. Ser den i øjnene. Men jeg tænder den ikke. Det er det man kalder billedsprog. Et symbol.

LAURA

Wow. Er det sådan noget I lærer på Birgittes danskhold?

WILLIAM

Ja, glød dig til du kommer i 10. vi har det vildeste pensum.

LAURA

Jeg skal ikke i 10.

WILLIAM

Nå, skal du direkte i gymnasiet? Er du sådan en stræber?

LAURA

Du må altså godt tænde den.

WILLIAM

Den er et symbol.

LAURA

Du er for langt ude.

WILLIAM

Tak.

LAURA

Der var en pige der fik kræft i min folkeskole. I fjerde klasse eller sådan noget. Hun blev skaldet og gik rundt med en bøllehat. Jeg kunne ikke lade være med at kigge på hende.

WILLIAM

Hvorfor?

LAURA

Hun fik opmærksomhed.

WILLIAM

Hvis du gerne vil have opmærksomhed skulle du måske komme ind til os andre i stedet for at sidde og gemme dig herude.

LAURA

Jeg vil ikke have opmærksomhed. Man vil kun have medlidenhed, indtil man får den.

WILLIAM

Har du hjemve?

LAURA

Nej, sgu da.

(Pause.)

WILLIAM

Min mor hun var vildt irriterende hele ugen, inden jeg skulle herop. Helt hysterisk over jeg ikke havde pakket. Som om det tager en hel uge!

...Men nu kan jeg da godt savne hende. Altså lidt.

Hvad lavede I, inden du tog af sted?

LAURA

Vi holdt min bedstefars begravelse.

WILLIAM

Auch.

LAURA

Jeg kan ikke huske ham særligt godt, jeg kan mest huske at det var svært at forstå, hvad han sagde. Han var gammel, ikke? Nu er han bare væk.

Hvorfor skal vi leve for bare at dø?

WILLIAM

Var I tætte?

LAURA

Næ.

WILLIAM

Men du holdt meget af ham?

LAURA

Nej, jeg kendte ham næsten ikke.

Bliver du aldrig bange for, at der ikke er noget der rigtigt betyder noget? Nogle gange føles det som om at hele menneskeheden kunne forsvinde fra jordens overflade for altid, og det ville ikke gøre nogen forskel. Liv. Død. Start. Slut.

WILLIAM

Det har jeg aldrig rigtig tænkt over...

...Hvad ville du gøre, hvis din bedstefar var her?

LAURA

Jeg tror jeg ville give ham et kys på panden. Et farvelkys.

WILLIAM

Så giv ham det. Lad som om du giver ham det.

LAURA

Det kan man jo ikke.

WILLIAM

Okay så.

LAURA

Okay så.

WILLIAM

Okay så!

LAURA

Okay så?

WILLIAM

Okay så!

LAURA

"Okay så"? Hvad mener du med "Okay så"?

WILLIAM

Jeg mener Okay så! Måske kan "okay så" være ligesom et kys. Det kan være dit kys. Sig det. Hvis du siger det, så er det ligesom du kysser ham farvel. Jeg tror på han kan mærke det.

LAURA

Det er åndssvagt. Det kan man ikke.

WILLIAM

Kom nu, gør det!

LAURA

Det virker jo ikke!

WILLIAM

Undskyld. Jeg prøvede bare... ja det ved jeg sgu ikke.

LAURA

Jeg kan se hvor lidt det hele betyder. Der ER ikke noget, der betyder noget. Vi lever og vi dør. Mere er der ikke i det. Det er

der ikke noget nyt i. Det er sådan det er. Har du fx tænkt over, hvorfor er vi her på efterskolen, William?

WILLIAM

Det er vel for at lære noget... ...for at uddanne os... Er det det?

LAURA

Ja, men hvorfor? Hvorfor uddanne os? For at blive til noget? For at blive til nogen? Og i hvis øjne er man noget? Har du tænkt over, hvorfor alting kun drejer sig om, hvordan alting tager ud sig ud i stedet for hvordan de i virkeligheden er?

William

Næh, det har jeg vel egentlig ikke...

LAURA

Alting drejer sig om det udenfor dig og indeni er der ingenting - og det bliver der ved med at være uanset, hvad du gør. Kan du ikke se det? (Kigger på ham) Nå, det kan du så ikke, kan jeg se.

WILLIAM

Hey Laura! Tror du det smitter gennem mundvand? Vi kan da give det et forsøg! Jeg er frisk! Hvad siger du? Livet er ikke værd at leve uden en lille smule smittefare! ... det var vel også sådan noget du mente med livet og døden, var det ikke?

Hey Laura, hvad sker der med dig og mig og facebook? Jeg lover, jeg skal nok spame dig - dag og nat!

(Efter lidt tid kommer han i tanke om den utændte cigaret, kigger på den, men tænder den ikke.)

BRANDEN - scene 19. DEN STØRSTE BRAND NOGENSIDE

© hvid støj sceneproduktion / Simone Isabel Nørgaard / Charlotte Ladefoged

WILLIAM

LAURA! Laura! Kom nu ud!

(De taler fra hver deres side af vinduet)

Jeg er ked af du er ked af det.

LAURA

Jeg er ikke ked af det. Jeg har det ikke på nogen måde.

WILLIAM

Jeg er ked af dét med din bedstefar.

LAURA

Det har ikke noget med ham at gøre. Han satte det bare i gang...

WILLIAM

Det tror jeg måske godt jeg forstår, men det går over igen.

LAURA

JA, ligesom alting starter og så slutter det, og så starter det, og hvad er så meningen? Jeg ser det over det hele.

Biler kører galt. Børn dør. Jordskælv og oversvømmelser. Verden er fuld af meningsløshed. Al betydning er bare noget, vi har fundet på.

WILLIAM

Det kan da godt være, at vi har fundet på det hele selv, men meningen med livet må være at skabe en mening?!

LAURA

Alle folk lader som om, der er mening.

BRANDEN - scene 19. DEN STØRSTE BRAND NOGENSIDE

© hvid støj sceneproduktion / Simone Isabel Nørgaard / Charlotte Ladefoged

WILLIAM

Ellers er det jo ikke til at holde ud, vel? Man må selv tage livet på sig, man må vælge at være glad.

LAURA

Du er bare en skuespiller der lader som om, ligesom mig. Vi er bare to skuespillere, vi lever af at lade som om!

WILLIAM

Hvad mener du?

LAURA

(Får øje på publikum.) Og alle dé der, de sidder bare og kigger på os! De sidder og stirrer. De vil seriøst gerne lyves for, de har endda betalt penge for det. Ham dér og hende dér, dig og dig og dig. Og hvis de ikke selv har betalt, så har nogle af de voksne, hende der nede bagved måske. Hun har betalt penge for, at de unge kan få en almindennende oplevelse, og at vi kan fortælle dem et eller andet godt budskab med en happy (fucking) ending, så vi alle kan gå glade hjem, og nikke anerkendende til hinanden og sige 'Åh det var vel nok en dejlig forestilling' uden at vide, at i virkeligheden var vi blevet fyldt op af et hult og tomt lykke-fix, der hurtigt fiser af igen. Som lykke-junkie er man så nødt til at jage endnu et af de hurtige lykke-fix, som 'Fristet', 'Paradise' eller 'How I met your mother' - en seriøs jagt på ren Hollywood og en højere mening med livet. Det er rungende hult og lynhurtigt forsvinder igen.

Men ved I hvad? Der er ingen happy ending i sigte i den her forestilling - pengene gives ikke retur - for der findes ingen mening med galskaben. Verden er bare et stort ingenting, fyldt op med rod, der intet betyder. (ved 2. vindue). Det er hult, tomt.

BRANDEN - scene 19. DEN STØRSTE BRAND NOGENSIDE

© hvid støj sceneproduktion / Simone Isabel Nørgaard / Charlotte Ladefoged

WILLIAM

...men der kan vel gemme sig muligheder i rodet, hvis bare man kigger godt nok efter.

LAURA

Der er så meget, at der ingenting er! Indtil en dag om fire milliarder år, når solen en dag løber tør for brint og beslutter sig for at afslutte sit liv ved at eksplodere, svulme op og suge jorden ind til sig.

WILLIAM

Hvis jeg var ligeså god til fysik, ville jeg altså komme til timerne. (Det dér får man altså en 12er for)

LAURA

Først fordamper alle havene, så tørrer jorden ud og til sidst brænder alting op, det hele brænder væk og forsvinder for altid. Den største brand nogensinde!

WILLIAM

Den største brand nogensinde? (Pause).

LAURA

Hey - no panic - om fire milliarder år har menneskeheden for længst nået at udslette sig selv mange gange alligevel. Så vi kan lige så godt slukke for kontakten nu. Der er jo ingenting. Find kontakten frem, og sluk! Sluk så.

WILLIAM

Okay! (W tager tricker frem og slukker al lys) (i mørket) (D&K bakker langsomt mod center)

Det bliver stjerneklart herude, Laura, du skulle bare se. Kommer du ikke ud og kigger?

BRANDEN - scene 19. DEN STØRSTE BRAND NOGENSIDE

© hvid støj sceneproduktion / Simone Isabel Nørgaard / Charlotte Ladefoged

På en måde er vi alle sammen altid lukket inde. Vægge hele vejen rundt og ingen veje at gå. Men ovenover er der altid stjerner. Også når man ikke kan se dem - helt tomt er der altså ikke...

LAURA

Stjerner dør også. De har bare en længere levetid.

WILLIAM

Vi har samlet en stor stak, så du kan se hvor meget betydning, der findes. Nu har alle snart givet en ting. Når den er færdig sætter vi stakken foran din dør. Så skal du se al betydning på én gang.

LAURA

Hvis de ting betød så meget for alle sammen hver især, hvordan kunne de så give dem væk? (lys op)

